

HETI SZEMLE.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre	6 korona	— fillér.
Félévre	3	"
Negyedévre	1	50 "
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre 4 korona		
Egyes szám ára 14 fillér.		

Felolós szerkesztő

BÁTHORY ENDRE.

A lap kiadója:

A „PÁZMÁNY-SAJTÓ.”

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések, stb. a „Pázmány-sajtó” czimére küldendők, (Deák-tér 19. szám.)

Hirdetések jutányos árban vétetnek fel.

Nyilttér sora 40 fillér.

A lap megjelenik minden szerdán.

Azok a jelszavak! ...

Széles e hazában felkapott jelszóvá kezd lenni, hogy a jó irányu irodalmat, mely a közönség szellemi és erkölesi színvonalának emelésén fáradozik, támogatni kell, hogy a lelket ölő irodalmi termékeket ellensúlyozni kell hasznos munkákkal, mert csak így lehet utját vágni annak az általános romlottságnak, melyben a XIX-ik század ki fog mulni.

Azt mondjuk, ki fog mulni és a XX-ik abban születik meg. Nem lesz ez másként ezután sem, legalább sok ideig nem. A korszellem ma olyan irányba terelődött, mely egyáltalában nem alkalmas talaj a finomult izlés és nemes érzelmek beplántálására. És ezen változtatni hamarjában nem igen lehet. Nem lehet, mert szívvel lélekkel nem állanak az eszme szolgálatában azok sem, kiktől az általános hanyatlásnak feltartóztatása első sorban függene. Azok a hangzatos szavak csak jelszók és jelszók maradnak talán az itéletnapig. Soha sem fogják őket átvinni az életbe.

Nem fogják átvinni? .. Miért? .. Mert áldozatot követelnek. Ez az első hatalmas bökkenő. Mig sippal, dobbal, trombitával lehet dolgozni,

oly hatalmas sorfalat áll a publikum apraja nagyja egymás mellett, hogy ugyancsak elszánt burdandár legyen az, amelyik keresztül tud rajta törni. De mihelyt arról van szó: „Uram, valamit a jó ügy érdekében!” mindjárt szétugrik az egész várórség, ott hagy puskát, dobot, kartácsot, amelyekkel oly nagy lármát csinált. Nem bánja, csak a batyuját vihesse magával.

Nem annyira képletes szavak, hogy valaki meg ne értené. Lárma-zunk tele torokkal, de mihelyt tenni kell, mindjárt hátat fordít az egész tisztelt kompánia. Akiknek elül kellene járni a jó ügy szolgálatában, értjük a papságot, annyira indolensek, hogy a figyelmes szemlélő elborzad ennyi nemtörődömség láttára. Pedig tudják, tudniok kell, hogy manapság a sajtó kezében van a hatalom, ezzel kormányozzák a világot. Azt is tudják, hogy az igazodás azért üt oly balul ki a kereszténység rovására, mert annak a nagy hatalomnak a kormányrudját olyan kezek ragadták meg, melyeknek korántsem az a czéljuk, hogy a népet javítsák, ideáljok általános zürzavart teremteni, hogy aztán annál nagyobb haszonnal halászhaszanak.

Egy néhány ember, a sajtónak önzetlen munkásai, ha a lelkeket

kiteszik is, akkor sem lesznek képesek ellensúlyozni azt az áramlatot, mely már idestova egy pár évtized óta lengedez ennek az országnak határai között, de meg nemcsak itt, hanem az egész világon. Mi ennek az oka? .. Az az élelmes generáció, mely megértette, hogy a sajtó mily súlylyal nehezül az állami és társadalmi élet mérlegébe, nemcsak lármázik, de szükség esetén meghozza az áldozatokat, ha kell, százezereket is. A mi embereink ilyenkor nincsenek sehol.

Vádoltuk első sorban a papságot. Nem ok nélkül. Szükség esetén számokra is tudunk hivatkozni. Hogy ne menjünk messze, a szatmári egyházmegye papságának alig egy harmada lelkesül az ilyen nemes czélokért, melyek pedig azonosak az egyház és édes hazánk érdekével. A többi nincsen sehol. Oda se hederit semminek. Kell is neki újság! .. Hiszen nem hoz az semmi hasznot a konyhára. Ha valaki egy értékes könyvet ad ki, mely minden tekintetben irodalmi színvonalon áll, csak az az egy hibája van, hogy a ledérséget számüzte lapjáról, menthetetlenül ott vész a szerző nyakán. Miért? .. A léha közönségnek az ilyen nem kell, akikre meg a szerencsétlen szerző számított, csendes szendergéssel fogadják.

TÁRCZA

Neked öreg ...

— Irta: Beregi Sándor. —

Neked, öreg, jól megy dolgod,
Már nem igen soká hordod
Az életnek terheit.
Megerkezel nem sokára
Életednek révpartjára,
Ha az Isten megsegít.

Várj, ne siess! Én is megyek.
Hadd lássanak két öreget
Ballagni a sir felé.
Ottan egy kissé megállunk,

Mig a halál mi utánunk
Nyilt kapuját betevé.

És haladunk egy folytatában
Együttesen és vidáman;
Nem háborgat senki sem.
Jobbra tartunk és nem balra,
Az ég felé, mindig arra;
Odaérünk, azt hiszem.

S ha mi egyszer ott lehetünk,
E világnak fittyet vetünk,
Mert busulni nem fogunk.
Vigan élünk fönn, az égben,
A jó Isten közelében,
Ott lesz boldog otthonunk! ...

Felelet Edének versére.*)

Lelkére beszéltél vénnek és nem vénnek:
Életek végére eberek lennének!
Ezzel énekelted lelkeim érzeményét
Vedd ezért keblemnek é-teljes beszédét.

Ékesen beszélve emlékeztetsz végre:
Kedvesebbnél kedvesb szép lelkeid beszéde!
Mert levén Te verses mestereknek éke,
Lelkeidet lehelted népednek keblébe.

Énekelj még kérlek, édes méz zengésed!
Versedet éldelve megvetem ez éltet
Verselményed kedves zengését neszelve
Elmennék én étlen messze tengerekre!

Kelletlen.

*) Ugye költeményben, mint a következő tárczában, melyek egy kézből eredtek, más magánhangzó nem fordul elő, csak e és é.

INGLIK JÓZSEF

szabó üzletében Szatmár Deák-tér (városház épület.) Teljes katonai fölszerelési cikkek raktára. Tartalékos tiszték elegánsan és előnyösen fölszereltetnek, elvállalom mindennemű egyenruhák átalakítását, polgári ruhák a legújabb divát szerint készítettnek. Papi öltönyök, reverendák előnyös árban.

De nemcsak az anyagi, hanem a szellemi támogatás is elmarad a keresztény sajtótól. Pedig vannak kitűnő tollú férfiak. Kiváló publicisztikai tehetséggel megáldva. Legalább egy pár fejjel magasabban állanak azoknál a firkászoknál, kik a nagyhatalom kormányrudjába kapaszkodtak. Félrevonulnak. Különös kegynek tekintik leereszkedni onnan a magasból, hogy ők is megszólaljanak. Önző motivumok, pártialis érdekek előtérbe lépnek náluk a közügy romlására. Had' pusztuljon az, ha egyéni hiúságuk van kielégítve általa.

Mások eladják magukat. Ilyen is van számtalan. Akiknek itt kellene lenni ezen az oldalon, kényelmesebben érzik magukat a másik táborban. Kiindulási pont természetesen az én! . . . Az emberiségnek általános nagy érdeke, — az semmi. Kilátások, bérszolgálat helyébe viszsonosság, szemkápráztató ígéretek, — rendkívüli vonzeró az, gyenge jellem annak nem tud ellenállani. Végtére is annak megy a mai világban jól a dolga, a ki a hatalom fényében sütkérezik. A hatalom pedig ott van. Miért? . . . Mert a közönyösség, no meg az ilyen tényérnyalók eljátszották az illetékes kezekből. Nagy része van ennek a fajzatnak abban, hogy olyan szél fuj Dunán innen Tiszán túl, mely bakó módjára fojtogatja a jó magyar népet. Dehát mi közök nekik ahhoz! . . . Hadd hulljon a férgese. Hát nem elég, ha nekik jól áll a világ? . . .

Aztán meg ahol a hatalom, ott van a tőke is. Ott tudnak busásan fizetni. A keresztény sajtó maga is támogatásra szorul, nehogy kenni tudná a markokat. Lelkesedésből, meggyőződésből ugyan ki cselekszik valamit a mai világban? . . . De meg nem is lehet azt kívánni, mikor mindenki a megélhetés nehézségeivel küzdök. Azokon te-

hát alig csodálkozunk, akik arra vannak utalva, hogy szolgálataikért jutalomban részesüljenek. Ha őket az ellentáborban látjuk, holott pedig keresztény jellegöknél fogva itt kellene lenniök, azért nem rájuk háritjuk a felelősséget, hanem első sorban azokra, akiknek módjukban volna eszközt nyújtani a keresztény sajtónak, hogy működését nagyobb erővel kifejtse, — és mégsem teszik.

Nem akartunk szemrehányást tenni senkinek, csak vázoltuk a rideg valóság képét. És ha nem lehet másként, meg kell elégedni az adott helyzettel. Akad azért a keresztény sajtónak mindig egy néhány lelkes munkása, kik nem engedik, hogy meghaljon, — legalább az ezme. Lehet, hogy majd a 21-ik században jobban megértik őket és önzetlenebbül fognak csatlakozni köréjük. Csak ne legyen késő. Mert ne gondolja senki, hogy az olyan generáció, mely ledérségeken dajkálódott, lelkesedni fog az emberiségnek magasztos eszményi céljai iránt, hogy tiszteletben fogja tartani a vallást és annak bajnokait, hogy honszerelme többet fog érni egy jó zsiros konceznál.

Kenyértörés.

Elmondottuk már e lap hasábjain, hogy az a viselkedés, melyet Bánffy és a hatalom polczáról csufosan lemaradt Tisza gárda kezdetől fogva tanusit, noha látszólag egybeolvadt a volt népművelő párt tagjaival, felette gyanús és a közel jövőben előre ki nem számítható következményeket fog maga után vonni. Nem esalatkoztunk. A vihar kiöröben van, az oroszláncörömök, melyek eddig csak alattomban ejtettek egy-egy sebet a kormányon és párthivein, ma már elszánt küzdelemre állanak készen.

Biztosra vehették ezt mindazok, akik tudják, hogy mily nehéz volt ezt a fajzatot elseperni a kormányzás éléről. Fáj nekik

nagyon, hogy nem ők parancsolnak, — hanem nekik akarnak diktálni. Ezt a Bánffy és a Tiszák gyomra nem emészti meg. Nekik zsiros falatok kellene, nem barátai a bőjti szeszonnak.

Megindult már a mozgalom az egész országban, hogy az elvesztett postitiót visszacserezzék. Hét vármegyében, 30 választó körületben már szervezték a pártot Széll Kálmán ellen. Február elsejétől „Magyar szó” cím alatt lapot indítanak, mely hivatva lesz támogatni azt az aktiót, melyet Bánffy és csatlósai ki fognak fejteni. Ismét szerencsétlen párttusák színhelyévé lesz tehát odadobva ez a szegény ország, hogy Bánffy és a Tiszák nagyravágyási hóbortjának elég legyen téve.

A protestánsokat akarják hatalmi céljaikra kihatolni, kikről azt hiszik, hogy szívesen fognak velök kezni. Tudtunkkal a Tisza-uralmat a protestánsok is megelégték, alig képzeljük, hogy célt fognak érni. Régi liberalis taktikával máris arra törnek, hogy Széllt és a ma vezető politikai köröket klerikálisoknak jellemezvén, a protestánsok féltékenységét felébresszék és a gyengébbeket hatalmi érdekkörükbe vonják.

A magyar ember könnyen hisz, és rendszeresen későn szokta észrevenni a kelezést, melyet számára készítenek, bizonyítja ezt az a szervezkedés is, melyet már eddig sikerült kéz alatt keresztülvinni az ország néhány megyéjében. Ez kell a magyarnak. Tökfílkó és erőszakos emberek, kik tudatlanságukkal és kislelkű érdeklődésükkel kizsákmányolják a nép erőit. Szégyenletesebb, de egyszersmind brutálisabb kormány alig volt még Magyarországon mint akkor, midőn Bánffy kezéből pattogott az ostor a nép hátán. Felfelé tehetetlen, lefelé erőszakos uralom, mely semmihez sem értett jobban, mint az ország jogait és javait kiszolgáltatni az osztrák telhetetlenségnek és a saját érzényeket hizlalni a koldusbotra jutott polgárok nyomoruságán.

Ha az érem másik oldalát tekintjük, a mai kormányra valóságos jótétemény, ha a Bánffy-Tisza csoport, mely a kormányzatnak eddig is kerékkötője volt, kiválik a kormánypárt kebeléből. Ezek után legalább

Szent menetem keletre.

(Egy-két jegyzet)

Nem kevés embert érdekelhetnek e jegyzetek, melyekben keleten szerzett élményemet ecsetelem. Kétszer négy és két éve lesz, egy szent érzemény keletre vezérelt két benczessel egyetemben. Ezekkel menetem kezdetén vezérelt egybe egy szerencsés véletlen. E két felette kedves lelkész feledhetlenné tette szép, de veszélyes menetem emlékéit.

Tengerre kelésem kezdetének ecsetelésével kezdem jegyzetemet.

Egy pénteken reggel tengerszélre érkeztem. Még élénken fejem egy érzékében csengett nem egy németesen és népem nyelvén zengett „mehett!” E beszéd egyszerre elosendésedett egy terjedelmes kereskedelem helyére érve Velence mellett. Velence nem népemé, sem nem Bécsé, mert régen elvették. De léthelyem, Velencének mellette, melyre érkeztem, még Bécsnek szerez pénzt.¹⁾ Lehet, kevés évek kellene, és egy heves ter-

¹⁾ Triest.

mészettel éktelen nép keresztelt, de kereszténytelen érzelmekkel teljes fejedelmének¹⁾ kezére megy. Mert e népnek nyelve emlegetett léthelyem népének nyelvével egy. És e békétlen években nem keresnek eglyt, nem szeretnek jellemeket. „Enyém és enyém!” Ez jelenben nem egy népnek jelbeszéde.

De elég legyen e csekély eltérés! Megkezdem menetem ecsetelését.

Egy terjedelmes tenger szemléletén révedezek.

Mélységes, feneketlen nem édes nedv!²⁾ És én e rengeteg szeszélynek tetejére lépek! Élek-é? elveszek-é? Nem sejtettem! De szemléletén fejem elejére és mellemre keresztet vetettem.

Egy-két emberrel terhelt témérdek szerkezet lebeg e tengeren.³⁾

Ezek részben embereket terelnek pénzért egyes helyekre, de nem messze, — egy mérhetlen széles tengerre nem merészkednének — részben eleven lényeket szedegetnek, ten-

¹⁾ Az olasz király.

²⁾ Tenger.

³⁾ Csolnak.

germélyébe eresztve le egy-egy kelezést és e keresménnyel pénzt szereznek.¹⁾

De e szerkezetek mellett rengeteg egy terjedelmes gépezetet szemlélttem.²⁾ Ezen emeletes és kerek rézlemezekkel³⁾ ékes gépezet nem egy tarmet rejteget. E gépezeten kellett szent helyemre lebegnem. Erre lépve jegyet vettem.

E gépezet ezer és ezer elemét e helyen le nem festhetem, mert értekezésemet csekély keretre mértem. Legyen elég e helyen egyes lényegesebb részeket megbeszélmem; mert sejttem, ez érdekelhet téged.

Lent, e gépezet legeslegfenekén egy rengeteg kemenczét szemlélsz, melybe fekete szenet helyez egy gépész és segédje. Megrettentem e helyre lépven, mert melegsége fejembe kergette erem véréit. Szegény gépészem egyre nyelte edénye szesztelen levét,⁴⁾ mely kevés perczek végeztével terjedelmes cseppekben ereszkedett le fején és egész testén.⁵⁾

¹⁾ Halászk.

²⁾ Nagy hajó.

³⁾ Ablakok.

⁴⁾ Izzadság.

⁵⁾ A gép.

nyílt ellenséggel találja magát szemben és tudni fogja mi a kötelessége. Népszerűségéből ez által nem hogy veszítene, de minden bizonynyal nyerni fog. Velők lesz az ország közvéleménye, hogy megszabadította a nemzetet a bitorlókától.

Most már meg tudjuk érteni, miért nem valósította meg Széll azokat a jelszavakat, melyek kormányraléptekor zászlóján lengettek. Ott volt táborában ez az alattomos csoport, mely megakadályozta mozgását, lánczra verte legjobb tehetségét. Most legalább meg szabadul tőlök. Noha a korrupció meglehetősen elharapódzott és a szegénység kenyér után sóhajt, mégsem képzeljük annyira szelenszegénynek és megvesztegethetőnek ez ország népét, hogy Bánffy győzelmével nyersen befejezést a küzdelem.

A protestánsok megtévesztésén kívül egy másik hangzatos jelszó lesz a párt zászlójára írva. A demokratia nevében. Levetkőzi a liberális céget, mely már egy sem nagyon kapós ebben az országban. Mindenki tisztába jött vele, hogy mit jelent. Friss maszlag kell tehát. A nép uralmát akarja hirdetni egy Tisza, ki az oligarchia hatalmának megalapítója volt és politikájával megakadályozta a társadalom egybeolvadását, népuralmat akar egy Bánffy Dezső, ki saját gyarló személyét bálványának állította oda a nemzet elébe, kihez csak térdencsuszva és összetett kezekkel lehetett közeledni. Nem nevelés ez? . . . Zsarnokból demokratá! . . . Oly kicsinylése a magyarság értelmi fejlettségének, melyen méltán meg lehet botránkozni. Talán csak mégsem tételik fel Tisza és Bánffy Dezső, hogy a nép védői gyanánt fogják őket fogadni és ünnepegni az országban? . . . Bánffytól még csak kitélik, mert elég ostoba hozzá. De Tisza Kálmán! . . . Vagy az öregeknek csakugyan a csizmaszárbába megy, a mi egykor odafent székelt? . . .

A Tisza-lex egyáltalában nem alkalmas arra, hogy demokratá elveknek képezze alapját. Ezt nem fogja bebizonyítani senki. Azt sem hitethetik el, hogy a ki néhány hónappal ezelőtt az önkényuralmat proklamálta, ma demokratá elvekkel legyen eltelve. Tisza Kálmánnal pedig hozzá vagyunk szokva a köpenyeforgatáshoz és mégsem hiszszük.

Feljebb mentem egy emelettel. E helyen egész sereg érzekerek¹⁾ tette tekervényes menetét fel és le, és kergetett egész erejével egy kereket. E kéréknek rendeltetése e gépezet menesztése. Ez érzekerekhez egy végzett gépész lett rendelve.

Ez érzekerek mellett szélteben két terjedelmes és egészen berekesztett helyet szemléltem. E helyek rendeltetése részben tehermenesztményeknek²⁾ elhelyezése és részben embereknek berekesztése szélvész esetén. Mert ez esetben fent nem lehetnének. Egy széllehellet tengerbe seperné.

Szegények és nem szegények nem egy helyen telepednek le. Két terem lesz e helyen, egyet szegények részére és egyet kényelmesebb emberek kedvéért szebben berendezve. Egy szegény teremben nem lesz sem szék, sem kerévet, sem egyéb kényelemre szerzett berendezést. Ellenben egy-egy kényelemterem ezer fénynyel lett berendezve. Lesz e helyen selyemszékeket, értékes zeneszert kedvtelés végett tetemes pénzen beszerezve,³⁾ fényes éttermet és egyéb kényelem-

1) Teherszállítvány.

2) Fülkék az utasok számára.

3) Zongora.

Azok a jó urak abban a reményben ringatják magokat, hogy ezen a kettős alapon sikerülni fog nekik ismét felépíteni azt a hatalmat, melynek elvesztése annyira fáj örzetlen szívőknek. És ha meg lesz, alászszoigája demokratá zászló! . . . De nem fog meglenni. Bizunk a magyar nép józanságában, hiszen tanulhatott a maga kárán. Megkóstolta már azt a falatot, melyet most mézzel garnirozva ismét be akarnak neki tálalni. Hanem a mézet felnyalják a tányérnyalók épen úgy mint ennekelőtte, a népnek csupaszon marad a keserű falat, melytől ugyan csak fuldoklott, mikor le akarta nyelni.

Száz szónak is egy a vége. A kenyértörés meg fog történni. Résen legyen, akinek helyén van az esze. Mégis csak úgy dukál, hogy Széll Kálmánnak jusson a nagyobb darab, hiszen Bánffy Dezső még a morzsákat sem érdemli.

Csak bátran tovább! . . .

Nem olyan régi időkre kell visszamenni, midőn a társadalom, no természetesen annak idomított fajtája szemmel látható elkedvetlenedéssel, sőt a boszúságnak bizonyos nemével fogadta, ha valami katolikus intézmény létrejött, vagy ez irányban jelentősebb mozgalom indult meg. Mozgósították ellene a hivatalos sajtó bérenczeinek egész hadát, hogy a guny fegyvereivel, a kicsinylés, vagy a lenézés sokszor sikeresnek mutakozó taktikájával elidegenítsék tőle a közönséget. A liberális musnak tervszerű hadjárata volt a katolikus intézmények ellen, mert nagyon jól tudta, hogy addig fognak reá melegen sütni a boldogság napjai, míg a katolikus öntudat erősebb talajt nem szerez lábai alá a társadalomban. Reá nézve élet kérdés volt ez, nem csoda tehát, ha felhasználta minden eszközt, hogy az ujszülöttet még pólyájában összetiporja. Talán így van ez sok helyen még mostanság is. És ha nincs egészen így, annak egyedüli oka az lehet, hogy a liberális mus elvesztette azt a nymbust, mely néhány évvel ezelőtt dicsfénytel övezte körül halantékait, bizony ma már sokan, — de nagyon sokan kiabrándultak belőle.

Ez a szellem nem hagyhatta érintetlen-

helyet. Ez étterem mellett elrekesztve negyven éjtermet¹⁾ vettem észre egyes vendégek részére. E terem terjedelme csekély, ezekben keresztben nem fekhethet kényelmesen. Egy-egy éjteremben két kerévetet lesz, egyet lent és egyet felette. Egy-egy felettés kerévetbe kellően leheveredned, négykézt kell ebbe felemelkedned, és ez esetben eszen légy, mert fejedden sebet ejthetsz.

Még feljebb mentem. Ez emeleten két fedélzetet leltem, egyet szegények részére és egy fényesebbet.

Vége e két fedélzet tetejében szemléled e gépezet vezérét. Ez reggel délben este éjjel egy delejre néz és ehhez mérten vezényel kezével és nyelvvel. Keze egy kereket vezetget, és egyszer-egyszer egy fedérfélébe beszél, gépészéhez efféle rendeleteket etegtevén: „Szenet! kevesebbet! elég!“ E beszédgépen beszél legénységével és kerék gépészével.

E gépezeten égnek meredve henger szemlélsz. Ez kémény. Ez nem egyszer rettenetes éneket ereszt.²⁾

1) Háló kabin.

2) Jelzés.

nül városunk társadalmát sem. Hiszen itt is termettek telivér liberálisok, akáresak a gomba a nedves erdei talajban. A helyi sajtó a kezökben volt, kényök-kedvök szerint csinalhatták a közvéleményt. A katolikusok előtt el volt zárva még annak a lehetősége is, hogy védelmezhesék magokat a méltatlan és igaztalan bántalmak ellen. Azóta fordult egyet a világ kereke, legalább itt Szatmáron igen.

A legvastagabb száalka sok időn keresztül a katolikus kaszinó volt a szemekben. Meggyanusították, a társadalmi egyetértés felforgatásával vádolták, hogy separatistikus czélokot szolgál, s külön kosztot teremt a polgárok között. Tünni, nyelni kellett a sok keserűséget, mely méltatlanul jutott osztályrészeül. Sőt több! . . . Egyenesen meg is akarták ölni, elvették otthonát, triumpháltak bukása felett, azt híven, hogy most már mindennek vége. A kaszinó azonban feltámadt halottaiból. Ennek láttára a helyi sajtó keresztül gázolt felette, megtagadván még létjogosultságát is. Az egyesület azonban feléje emelkedett a kicsinyes gondolkozásu embereknek, bebizonyította, hogy életképessége van, hogy Szatmár városában valóságos kulturmissiót teljesít, mely előtt tisztelettel kell fejet hajtani, Ma már virázik diszére és büszkeségére a város társadalmának. Azok az ajkak, melyek néhány év előtt megrágalmazták, ma szívesen nyújtják neki oda az elismerés pálmáját.

De meg is érdemli. Felolvasásaival míg egyrészt a közművelődés fellendítésére jótékonyan hat, másrészt az izlés és a művészetek iránti érzés kifejtését czélozza. A közönség megértette őt, s nemes hivatásának teljesítésében vállvetve támogatja. Minden fellépte alkalmával annyira tömve van a terem, hogy alig marad benne üresen talpalattnyi tér.

Fejlődésének ma már semmi sem áll utjában. Elismerik küldetését mindenütt, s ha társaságokban szó esik róla, a dicséret hangján emlegetik. Belátták az emberek, hogy noha katolikus jelzöt hord czimében, nem olyan mumia az, melytől ijedezni kellene. Jó egyetértésben fér meg falai között a társadalomnak minden tisztességes eleme. És mondhatjuk, ettől a fordulattól kezdve nem

Gépezetem ecsetelését bevégezvén, elkezdem élemlényem elbeszélését.

Kétszer énekelt rettenetes jelt gépezetem hengere. Lestem még egy jelt, mely jel e gépezet tengerre menésének jelét képezé.

E perczen érkezett fedélzetemre sebes menetben egy tehén.

Kevés perc telt el, és hengerem végbeszédét ereszté. De egék! Tehennem nem értvén e rémes beszédet félelmében féket vesztett, és kevés kellett! és e szegény teremtmény egy mély tengerben lelheté végét.

De elejét vették e veszedelemnek. Végre elérkezett tengerre kelésem percze.

Nehezett lélegzettem.

Délben eresztett féket gépezetem.

Mentem egész délestén, egész este egész éjjel. És menetem nem ért véget reggel sem, délben sem, délestén sem. Végre még egyestéhez érvén, délen¹⁾ egy helyen éjjeleztem meg és reggel egy még terjedelmesebb tengerre mentem kelet felé. És e menetben,

1) Délolaszország Brindsi város.

fogadják olyan előítélettel a katolikusok törekvéseit, mert meg kellett győződni, hogy nem olyan veszedelmes tendenciák azok, — ellenkezőleg az emberiség javát, a haza boldogságát czélozzák.

A másik egyesületünk, mely szintén fontos positiót foglal el, a kath. legényegyesület. Az iparos ifjak körében hintegeti a vallásosság, a jó erkölcs és a művelődés magvait. Neveli őket az életnek, hogy hasznos, becsületudó és munkás tagjaivá legyenek a társadalomnak. Míg a legényegyesületek meg nem kezdték jótékony működésüket, a szegény iparos ifju elvadulva, magára hagyatva növekedett fel minden fogékonyág nélkül a tisztesség s az emberies érzelmek iránt. Munkaadójában hóhérát látta, kitől inkább rettegett, mint hűséggel és bizalommal ragaszkodott volna hozzá. Mondhatjuk, nem is minden igaz ok nélkül. A legényegyesületek fellépése óta jelentékenyen változott a helyzet. Nem tekintik már a mesterek az ifjakat igavonónak, hanem kezdik családjuk tagjai között számlálni. Kölesönösor megszűnt a bizalmatlanság, amiből mindkét félre sok, eléggé meg nem becsülhető előny hárult. És az iparos ifju ma önérettel léphet a világ elé, mert ugy szellemi téren, mint a műveltségéből és az udvariasságból is profitirozott annyit, hogy szerzeményével nem fogja megszégyeníteni magát.

Egyesületük iránt a közönség rokonszenve is napról napra fokozódik. Tömegeesen keresik fel felolvasásaikat, vigalmaikat, melyek mindig a kívánt színvonalon s a tisztesség határai között mozognak.

Van kath. ének és zeneegyesületünk is. Ismert jótévedőjének kegyéből pompás palotával rendelkezik, hol szerényen elvonulva él hasznos hivatásának, a művészet fejlesztésének. Nyilvános fellépései, melyekkel működéséről olykor-olykor beszámol, rendszerint elragadó hatást gyakorolnak. Jelentékeny része van a közizlés fejlesztésében a művészet iránt való érzék és szeretet kifejtésének nagyon is számbavehető tényezője.

Sed nunc veni ad fortissimum. Amivel a papság örök időkre szóló érdemeket szerzett magának, a „Heti Szemle“ megalapítása volt, melynek nyomán és fentartására létre-

mely rengeteg messze terjedt, nem szemléltettem egyebet tengernél és égnél. Végre kedden éjjel érkeztem egy helyre, egy rengeteg térség szélére, egy feketés nép keblébe!¹⁾

Nevezetes egy hely ez. Népe szemléltette egy gyermeknek, Ég vezérének és emberek neveltjének menekvését.²⁾

E térség nem egy hegysétségében élt ezer és ezer szent remete. Nem egy helyét szemléltetem meg; négyezer éves nedv-vezetékét,³⁾ melyet jelenleg egy neveltséget vesztett nép kezel, réges régen élt népfjedelmeknek népek vérverejtével emelt végleges fekhelyét⁴⁾ egy nedvtelen tenger⁵⁾ kebelén emelve ezerszer ezernyi kézzel, mely fekhelyeknek hegye félezer méterre égnék mered.⁶⁾ Hébernek nemzetsége sem nézte tétlen e rengeteg emlékek emelését. Verésekkel ker-

1) Afrika.

2) A szent család menedéke.

3) Viz vezeték.

4) Sir.

5) Homoktenger.

6) Gula.

jött a „Pázmány-sajtó“ is. Mondani is felesleges, milyen frondot csinált ennek az aktiónak a közvélemény. Szenvedélyesen, majd gunynyal üdvözölték az új kollégát a helyi sajtóban. Minden törekvés arra irányult, hogy népszerűtlenné az eszmét annak képviselőjével együtt. Be kell vallani, hogy sok tekintetben sikerült nekik. Abban az áramlatban, mely akkor országoszte fujdogált, mi sem mehetett volna könnyebben. Ennek daczára a lap, igaz hogy lassan, de biztosan évről évre nagyobb tért hódított, s kiküzdötte magának a közönség elismerését. Fényes bizonyossága ennek azon körülmény, hogy szép olvasóközönsége van, és semmi ok sines többé az aggodalomra fenmaradása tekintetéből. Mondhatjuk, hogy Szatmár társadalmában is attól az időtől kezdve állott be kedvező fordulat a kah. intézményekkel szemben, mikor a lap életképessége bizonyossá lett s kerékkötőjévé vált az igaztalan támadásoknak és rágalomnak. Nem dicsekvésből, de azzal az önérettel mondjuk ezt, mely működésünknek legszebb jutalma.

De amiről legelőbb kellett volna emlékezni, honnan a központi papság lelkesedése kiindult, a Szatmáregyházmegyei Irodalmi kör volt. Ez tartotta ébren és fokozta az egy czélra törekvők tevékenységét, ez ütötte nyélbe azon mozgalmakat, melyek örök időkre szóló alkotásokat teremtettek.

Nem minden igaz ok nélkül mutattuk be tisztelt olvasó közönségünknek Szatmár kath. intézményeit, s azokat a mozgalmakat, melyeket a katolikusok itt a központban a legszebb eredménnyel kifejtének. Célunk volt fokozni a vidék közönségének önbecszeretét és a szükséges bizalmat intézményeink iránt, hogy ők is hatványozott lelkesedéssel csatlakozzanak hozzánk és támogassák a katolikus törekvéseket, melyek édes hazánk és az ő szegény népének érdekeivel a legszorosabban össze vannak forrva.

Hirek.

Személyi hírek. Ő méltósága a püspök ur Budapestről valószínűleg csak a jövő hét közepén érkezik vissza székhelyére. — *Stein-*

gették erre. Keblem szent emelkedettségével szemléltetem e helyen egy, kétezer éve életteljes terebélyes emléket, mely ezer és ezer terjedelmes levelével egy égtest heve ellen védelmet szerzett két legszentebb lénynek és ezek végtelen kedves neveltjének menekvésében és enyhet ezek éhségében.¹⁾ E helyen kedves életnedv keletkezett,²⁾ melynek élvezésével enyhet lettek e végtelen kedves vendég és szeretetteljes két vezére. Szemléltetem még e helyen fentebb emlegetett fejedelmek megkeményedett ezer és ezer éves fekete temét³⁾ és még egyebeket. De ezeket e csekély értekezésben nem emlegethetem. Végre egy kevésbbé terjedelmes gépezeten szent helyem felé eveztem és egy szép reggelen elérkeztem e helyre, melynek esetelését és egy végtelen tengeren szerzett élelményem elbeszélését egyéb szerencsés perczekre terelem, feltételezván e Szemle kedves vezérének engedelmét.

Kelletlen.

1) Máriafa.

2) Forrás.

3) Mumia.

berger Ferencz dr., nagyvárad kanonok ma reggel agyorsvonattal Budapestre utazott.

Áthelyezés. *Madzsar* Béla m. kir. posta és távirtdafelügyelőt, a nagykárolyi postahivatal főnökét hasonló minőségben Nagy-Bányára helyezték át. *Madzsar* 25 évet töltött Nagy-Károlyban, a közönség távozását felette sajnálja. — Az igazságügyminiszter *Pávik* Béla nagybereznai kir. járásbírósi albirót hasonló minőségben az ungvári jbitóságához helyezte át. — Az igazságügyminiszter *Pujda* János színérváraljai járásbírósi irnokot a helybeli törvényszékhez helyezte át.

Uj esperes. Ő méltósága a püspök ur, mint értesülünk *Szalay* Sándor beregszászi plébánost a beregi kerület esperesének nevezte ki. Gratulálunk.

Halálozás. *Munkácsi Nuszer* Lajos dr., a munkácsi közkórház főorvosát, e földön érhető legnagyobb veszteség érte: oldala mellől a halál angyala elragadta a gyöngéden szerető hitvest, a boldog családayát. *Nuszerné*, szül. *Wiukler* Mária, egy nagyobb körutazás alkalmával influenzát kapott, mely aggyuladásba ment át s az egészségtől duzzadó urasszonyt — daczára minden orvosi segítségnek életétől fosztotta meg. A halálhír mindenfelé nagy megdöbbenést keltett. Igy városunkban is, hol a halálhír a megboldogult édes anját — özvegy *Tóth* Sándornét, továbbá a *Bossin-Nuszer* és *Tóth*-családokat érte lesújtóan.

Katonatisztek áthelyezése. Városunkból febr. 1 től *Bruck* Jenő m. kir. honvédszázados Nagy-Károlyba, *Bodoki Henter* Zoltán m. kir. honvéd főhadnagy és *Viczenty* Ödön hadnagy Nagy-Károlyból Szatmárra lettek áthelyezve.

Uj hivatalfőnök. *Stancz* Jánost, az osztrák magyar bank helybeli fióktintézetének szorgalmas, fiatal tisztviselőjét a miskolci fióktintézet főnökhelyettesének nevezték ki. A jóra való törekvés és szorgalom nyerte jutalmát.

Jótékonyág. *Dr. Keszler Ferencz* pápai praelatus, apát-kanonok, a r. kath. iskolaszék egyházi elnöke, legközelebb 104 korona adományával lehetővé tette a róm. kath. fiu-iskola tanítótestületének, hogy a báró *Eötvös* József összes művei dísz-kiadásának kötött példányára előfizethessen s ez által az országos *Eötvös*-alap Tanítók Házának pártoló tagjai sorába lépjen. — Ő méltósága egyuttal megvette az iskola könyvtára részére dr. *Oláh Gyulának* a nm. vallás- és közokt. miniszterium által ajánlott: „Az ember és az egészség“ című nagyobb szabásu szakmunkáját. Ad multos annos!

Uj adminisztrátor. A halálozás által megüresedett nagy-bányai plebánia ideiglenes vezetésével Püspök ur ő méltósága *Szeőke* Béla ottani káplánt bizta meg.

Főispáni kinevezések. *Hugonnai* Béla gróf, vármegyénk főispánja, az erdődi közkórház igazgató főorvosává *Róth* Sándor drt, a fehérgyarmati főszolgabírói hivatalhoz pedig *Balika* András dijnokot irnokká nevezte ki.

Gyászhir. *Apagy* Bertalan volt honvédszázados özvegye szül. romocsaházi *Tatár* Mária élete 43-ik évében hosszas szenvedés után Nagy-Károlyban elhunyt. — *Nagy* Hugó munkácsi állomásfőnök, főellenőr, e hó 25-én este életének 54-ik évében hosszas szenvedés után elhunyt. Özvegye és négy kiskoru árvája siratja.

Pál estején a kir. kath. főgymnasium igazgatóját, *Ratkovszky* Pált szerenáddal tisztelte meg az ifjuság. Este pedig a főgymn. tanári kara barátságos vacsorára volt meghívva a kath. kaszinóba. Ugy tudjuk, hogy az együttlét igen kellemes volt és sok kedélyes tósztt fűszerezte annak perceit.

Felvonás közben. Olvastunk a lapokban megyénkben is oly ismert nevű czimbalom művésznőnk, *Fátyol* Otilia k. a. fényes sikereiről. — Örömmel várjuk városunkba és, miután kilátásban van, hogy színházunkban is élvezni fogjuk művészetét és elragadó szépségét. *Rakodczay* színigazgatónak ugyanis valamelyik előadásán felvonás közben fogja czimbalomjátékát bemutatni, azt a játékot, mely után oly sok elismerést és babért aratott.

Hymenhir. Ifj. *Polonyi* Károly fiatal asztalos iparos szombaton tartotta esküvőjét *Szentiványi* Emma kisasszonnyal, *Szentiványi* Gáspár leányával.

Királyi tábla Szatmáron. Hihetetlennek hangzik, mert az újabb időben erről szó sem esett. Egy előkelő városi tisztviselő hozta a hírt Debreczenből, hogy Szatmárnak tekintettel nagy ügyforgalmára, királyi táblát kell kapni. Ez a vélemény van elterjedve a debreczeni táblabírók között. Abban az időben, mikor a decentralisáció történt, kombinációban volt Szatmár, azután elaludt a dolog, holott mint egy nagy vidék központjának jogos igénye lehet reá. Ennek dacára egyelőre rezervával közöljük a hírt, mert nem tartjuk egyébnek pium desideriumnál.

Ezüst érdem ereszt. Ó Felső Szabó József helybeli 12. honvéd gyalog ezredbeli törzsőrmesternek a koronás ezüst érdemkeresztet adományozta.

Diszgyűlés. A „Szatmáregyházmegyei Irodalmi kör“ febr. hó 14-én délelőtt fél tizenegy órakor fogja megtartani a kath. kaszinó termeiben évi rendes közgyűlését, melynek egyik kimagasló pontját az egyesületnek nemrég elhunyt jeles tagja, *Jandrisics* János felett tartandó emlékbeszéd fogja képezni. A kör tagjai és az érdeklődők ez uton is tisztelettel meghívhatnak.

Gazdasági tudósítók. A földmívelési miniszter a szinyérváraljai járásra nézve *Jeszenszky* Béla borhidi, a nagybányaira *Torday* Imre nagybányai és *Ferebi* Gábor István felsőbányai, a nagy-károlyira *Szintay* István endrédi lakost gazdasági tudósítói tiszttel bizta meg.

Rác Pál hagyatéka. Boldogult *Rác* Pál prépost-plebános, hátrahagyott vagyonának egy részét jótékonykezélni a alapítványi misékre hagyta, míg a többi részét a vagyonnak, mely 32000 koronát tesz ki, nővérei, rokonai fogják örökölni.

Pártolást érdemel. Az a drámai költemény, melyet *Lengyel* József munkatársunk „*Giordanó Brunó*“ czímmel a napokban becsátott ki az irodalom piacára, úgy a fővárosi mint a vidéki kath. hírlapirodalom által elismeréssel fogadtatott. A „*Magyarország*“ is dicsérőleg emlékezett meg róla. Kezdő író ilyen hatást csak nagy ritkán ér el. Általános letta vélemény, hogy a szerzőben szép tehetség van, melynek csak szárnyakat kell adni, hogy ragyogtassa magát. Aki képes azt megérteni, mily nagy szükség van manapság a jóirányú munkálkodásra, jöjjön segítségére a fiatal tehetséges írónak. A papságtól első sorban megvárjuk ezt. *Lengyel* műve megérdemli a pártolást. Megrendel-

hető a szerzőnél Szatmáron. Ára 70 kr., sacerdotibus erga duo sacra.

A legényegylet táncmulatsága ez évben is sikerült. Nem volt ugyan oly nagy tolongás, mint máskor, a mi tekintettel a hó végére s az általános pénzhiányra, nem is csodálható, de mindamellert szép fiatalság töltötte meg a nagytermet; a négyeseket kerekén 50 pár tánczolta. A mulatságot érdekes szórakoztató műsor előzte meg. Nagy derűtséget keltett a népfelkelő zenekar felvonulása, *Haller* Ferencz, egyl. titkár vezénylete mellett recsegtetvén a különböző furfangos észszel kitalált komikus hangszereket. Majd *Károlyi* János egyl. tag szavalta el E. Kovács Gyula „Hajnal uram“ cz. költeményét kellemes hanghordozással és meglepő otthonossággal. Utána dr. *Fodor* Gyula tanár ragyogtatta szellemét humoros felolvasásában, visszaemlékezéseit adván elő az iparosok körében szerzett tapasztalatairól. Nagy érdeklődéssel haligatták s kitörő tapssal jutalmazták a népszerű felolvasást. Végül *Fülöp* Kálmán egyl. tag, érzésteljes magyar dalokat énekelt és csengő baritonjával annyira megnyerte a közönség tetszését, hogy ujránia kellett, mire ő *Jantsovics* Margit humoros románczát énekelte el. Különös elismerés illeti a jól sikerült mulatság rendezéseért *Ekkel* Lajos egyesületi elnököt és *Haller* Ferencz titkárt, kik úgy a közönség összehozása, mint mulattatása érdekében fárdságot nem ismerő buzgalmat fejtettek ki. A fiatalság szép számmal volt képviselve, — hanem a mesterek nem vonultak be oly nagy számmal, mint remélni lehetett. — Mint halljuk, tiszta jövedelem is van.

Halálozás. *Goldberger* A. V., a legrégebb budapesti hirdetési vállalat tulajdonosa, ki lapunkkal is állandó összeköttetést tartott, szombaton délután a Herzl-féle szanatóriumban meghalt. Az üzletvilágban becsületességéről és szolidaritásáról volt ismeretes. Ezelőtt 28 évvel alapította Budapesten az első hirdetési vállalatot, mely kiállja a versenyt a nyugateurópai városok hasonló vállalataival. Vasárnap délután temették el általános részvéte mellett az ismerősöknek.

Dalestély. A daleyegyesület f. évi febr. 5-én a Társas-kör helyiségeiben tagilletményes delestélyt tart a következő szép programmal: 1. Édes lánykám; férfikar Huber K.-tól. 2. Kettős; zongorakisérettel mellett éneklék Feledi Boriska és Gutti Sarolta urhölgyek, a színház tagjai. 3. Szerelmes levél; magándal, zongorakisérettel, Ziehrertől; előadja Mondik E. ur. 4. Sextett „Luciá“ból Donizettitől; zongorakisérettel éneklék: Feledi B., Gutti S. urhölgyek. dr. Vajay I., Mondik E., Ekkel L. és Hodossy L. urak. 5. Népdaleyveleg; férfikarra áúrtá Méder M. (Ezen egyveleg 1-ső és 3-ik sz. dal zenéje, valamint az 1-sőnek szövege is Szentirmaytól van.) 6. Keringő; férfikar Vogel-től. Ezzel kapcsolatosan megemlítjük, hogy szokott helyen és időben *mindennap* összpörbák tartatnak, mely körülményre a működő tagok figyelmét ez uton is felhívjuk.

Mennyi az elsikkasztott összeg? A kereskedelmi- és iparbank vasárnap délután három órakor rendkívüli közgyűlést tartott, mely gyűlésen az igazgatóság beterbeterjesztette a múlt év üzleti eredményét s a maga igaz valójában feltárta azt a veszteséget, melyet a pénzüintézet egyik tisztviselője — *Steinberger* József a beléje helyezett bizalommal visszaélve, a bankot megkárosította. A sok mindenféle verzióval szemben most tisztán áll előttünk az elsikkasz-

tott összeg, melynek egy részével a bűnös tisztviselő a maga passzióit elégitette ki, míg a többivel az igazságszolgáltatás keze elől elmenekült, — valószínűleg Amerikába. A Kereskedelmi- és Iparbank a hiány megállapítására a Termény- és Hitelbank és a Szatmár Vármegyei Takarékpénztár főkönyvelőit kérte fel. A fölkért szakértők az intézet alapításáig visszamenőleg terjesztették ki vizsgálataikat s ezek alapján állapították meg az évi mérleget. E vizsgálatait szerint a váltó tárczában mutatkozó hiány 34625. frt. a zálogtárgyaknál 4500. frt., a folyószámlán 22969 frt 96 kr. összesen: 62094. frt. 96 kr. Ennyi a *Steinberger* József által elsikkasztott összeg! Az intézet békés fejlődését és felvirágoztatását tartva szem előtt, az igazgatóság és felügyelő bizottság az elsikkasztott összeg 75%-ának, vagyis 46047 frt 48 kr-nak megtérítését magára vállalta. Ez összegből *Steinberger* vezérigazgató egymaga 15000 frt vállalt el és vagyoni bekebelezéssel biztosított. Vesztesége a pénzüintézetnek ezek után 16047 frt 48 krt tesz ki, mely fedezetet talál a 20,465 frt 22 krt tevő üzleti nyereségben. A részvényesek osztaléka jóval alul van a múlt évi osztaléknál, mert most csak 9000 frt osztatik ki, részvényenkint hat frtjával, melyet a bank márczius 1-től kifizet. Az előterjesztett igazgatósági jelentést, kapcsolatosan a felügyelőség jelentésével, a közgyűlés minden vita nélkül elfogadta, s a felmentvényt megadta úgy az igazgatóságnak, mint a felügyelő bizottságnak. *Kelemen* Samu dr. indítványára a közgyűlés köszönetet szavazott a két szakértőnek legjobb tudásuk s meggyőződésük szerint végzett munkájukért. Ezzel a rendkívüli közgyűlés véget ért.

Hazajött Pap Árpád. A testvérgyilkossággal vádolt Papp Béla földbirtokos testvére, Pap Árpád, Amerikából tegnapelőtt este hazakerkezett. A szatmári állomáson Horváth János udvari birtokos, nagybátyja, várta az újjávilágrészből érkezőt. Pap Árpád a hosszú távollét alatt annyira megváltozott, hogy alig lehetett ráismerni. Szülői az udvari állomáson várakoztak reá, hová még az esteli vonattal megérkezett.

Az első esküdtek. Az 1900-ik év első ülészakára a következő esküdtek osztattak be. Rendes esküdtek: Szatmári Zsigmond, Joó László, Jenei Lajos, Kacsó József, Kaufmann Dávid, Kállay József, Horváth Mór, Márton László, Győri Károly, Szentiványi Károly, Félegyházi Pál, és Becsek Sándor, Szatmárról; id. Keresztszeghy Mihály, Kallós Pál, Kucska Mihály, és Pap István Nagy-Károlyból; Dapsy Aladár, Királyházaról; Gyene Sámuel Tyukodról; Fényes Béla és Mándi Zoltán Szinyér-Váraljáról; Lázár Jenő Remetemezőről; Jeney Sándor Zsalyoránból; Kerekes László Szamos-Dobról; Kánya Lajos Bot-Paládról; Prohászka Lajos Erdődről; Éva Ferencz Kántor-Jánosiból; Erdős Ferencz Piskoltról; Konezwald András F.-Bányáról; Szerhahelyi Ágoston Vetésből és Sántha Kálmán Tisza-Kóródról. Helyettes esküdtek: Borsos Benő, Bod Sándor, Jaskovits Ferencz, Kövesi Győző, Ruprecht József, Tankóczy Gyula, Mazurek János, Sárkány Dániel, Szöllősy Lajos, és Helmezy József valamennyien Szatmárról. Rendes esküdt tehát 30 és helyettes 10. Az első esküdtszéki tárgyalás f. évi február 19-én lesz.

A szatmár-németi ev. ref. felsőbb leányiskola tanárkara f. évi február hó 2-án, a városi színházban jótékonykezélni, tánczezal egybekötött előadást rendez. Műsora a következő: 1. Mendelssohn. Nyitány. Szent-

ványi éji álom. Előadja a m. kir. honvéd zenekar. 2. Schubert. Nagy ábránd. Négykézre zongorázzák: Wodianer Olga k. a. és Kovács Leo ur. 3. „Magyar dalok.“ Énekli: Érczkövi Károly ur. Zongorán kíséri: Kovács Leo ur. 4. J. S. Svendsen. Romancz. Mazurka Popper Dávidtól. Gordonkán, zongorakísérettel előadják: Mándy Bertalané urnő és Mándy Bertalan ur. *Jolánta*. Vigjáték egy felvonásban, Herczegh Ferencztől. Sugó: Koós György ur. Személyek: Margit Palády Erzsike k. a. Jenő (ferje) Mudris Antal ur. Farkas (örnagy) Karap Géza ur. Szobaczius Kishalmi Irén k. a. 6. „*Petőfi a Hortobágyon*.“ Várady Antaltól. Melodráma. Szavalja: Mihalovits Miklósné urnő. Kísérik: zongorán: Pilhoffer Ida k. a. czimbalmon: Félegyházi Mariska k. a. hegedűn: Veres Lajos ur. énekkel: Hodossy Lajos ur. 7. Kettős dal Mendelssohntól. „Üdvözet.“ Éneklik: Majláth Ferenczné urnő és Antal József ur, zongorán kíséri dr. Öreg Béla ur. 8. *Kuklipredikációk*. Vigjáték 1 felvonásban. Irtá: Moser G. Fordította: Sz. K. Sugó: Koós György ur. Személyek: Feles Mihály, kereskedő: Oláh Miklós ur. Rózsa, neje Stancz Jánosné urnő. Moka Bogdán, tőkepénzes: Glück Ferencz ur. Dorottya, neje Mihalovits Miklósné urnő. Gyöngyös Márton, ügyvéd: Walter Béla ur. Ilka, neje Kishalmy Irénke k. a. Pinczér: Mudris Antal ur. Hordár Gaál Ferencz ur. 9. Ábránd, „Lotheringeni János“ operából. Előadja a m. kir. honvéd zenekar. Helyárak: Alsó- és középpáholy 12 korona. Felső páholy 10 korona. Földszinti ülőhelyek 2 kor. zártszék 1 korona, diákjegy 40 fillér, karzat fél helyárban. Az előadás kezdete pontban 7 órakor. Előadás után táncz a Társaskörben. A páholy- és a 2 koronás földszintes jegyek a tánczterembe lépésre is jogosítanak. A tánczhoz Bunkó Vincze zenekara fog játszani. Felülfizetéseket a jótékony cél érdekében köszönettel fogadunk és hirlapilag nyugtázzunk. Műsor az előadás estéjén a pénztárnál 10 krért kapható. Jegyek előre válthatók Lóvy Miksa ur könyvkereskedésében, este a pénztárnál. A ki nem váltott előjegyzett jegyek pénteken eladatnak.

Gazdag vadász-zsákmány. Vármegyénk földbirtokos urai közül a téli idény alatt számosan rendeznek nagyobb szabású vadászátokat. Közélebb Kende Zsigmond istvándi földbirtokos négy napon keresztül rendezett ilyen vadászatot, melyen az elejtett vadász-zsákmány oly nagy mennyiségű volt, hogy a szállítatás alkalmával egy vasuti kocsi megtelt vele. A vadászat a tulajdonos cégényi, kőmörői és t.-kóródi birtokain folyt le s azon a következő birtokosok és vadászatkedvelők vettek részt: Kende Zsigmond, Szerdahelyi Ágoston, Szógyény János, Ludman Gyula, Svaiczer Aladár, Csaba Adorján, Kölesey János, Domahidy Elemér, Boér Endre, Vécsey Miklós báró, Péchy Péter, Kovács Ferencz, Ujlaki Dénes és Harsány Endre. A napi vadászatok után a vendégszeretetéről messze földön híres földbirtokos házában lakomára gyűltek össze a vadászok.

A Kereskedő Ifjak Köre vasárnap délután ünnepséget rendezett a kör helyiségében, hová ez alkalomból diszes hölgyközönség s a kereskedő ifjak nagy számban gyűltek össze. A nemesen szórakoztató ünnepségnek kiemelkedő pontja volt a *Fechtel* János dr. tanár felolvasása, melynek minden sora, az ő ragyogó szellemének és nagy tudásának aranyos zománczába volt öltöztetve. Ehhez járult a mindvégig lebilincselő

előadás, mely méltán érdemelte meg azt a tomboló tapsvihart, mely a felolvasás után a helyiséget betöltötte. Ezután *Majdik* Béla czimbalmon játszotta el művészi tökélyvel a Szulamith összes énekszámait. Az utolsó szám *Érczkövy* Károlynak, szintársulatunk kiváló művészenek éneke volt, melyet *Majdik* Béla czimbalmon kísért. A költői bájjal megírt balatoni dalok az érzelmek hű kifejezésével a hivatott művész bravourjával előadva, zajos tapsokra ragadták a közönséget.

A munkácsi kaszinó a napokban tartotta meg tisztújító közgyűlését *Forgách* János alelnök vezetése alatt. Elnök lett dr. Nuszer Lajos, alelnök *Forgách* János, utkárok dr. Méray Ádám és Szántó Soma, háznagy Orosz József, pénztáros Gáthy Dezső, ellenőr Kabáczy Mihály, könyvtáros Sárkány Gábor, ügyész dr. Fenyves Lajos. A kaszinó jelenlegi tőkéje 1544 k. 16 f.

Gazdasági előadások közelebbi programja: A Szatmármegyei Gazd. Egyesület által a földm. miniszter ur támogatásával rendezett téli népies gazd. előadások közelebbi programja a következő: *Szatmárnémeliben* a németi iskola tanácstermében minden szerdán és szombaton d. u. 5—6 óráig; Kovács Bálint vm. állatorvos által: Febr. 3. takarmányozás és legeltetésről. Február 7-én Állategészségügy — állatvásárokról. Febr. 10-én Bodnár István a gabona betegségeiről. *Nagy-Károlyban* a városháza tanácstermében d. u. 1/23—1/24 óráig. Február 2-án Bodnár Gáspár kép. tanár a szövetkezetekről. Febr. 4-én Poszvek Nándor g. e. titkár fogyasztási és értékesítési szövetkezetekről. *Szinyérváralján* Február 4 és 6-án Jablonszky György bor. felügyelő tart szőlőszeti előadásokat. Az előadások ingyenesek s azokon az összes érdeklődőket szívesen látja a Szatmármegyei Gazdasági Egyesület.

A kereskedők bálja. (febr. 17.) valószínűleg a farsang legfényesebb mulatsága lesz Nagy-Károlyban. A r. k. népiskola előtt nemzetiszínű lobogó emlékezteti rá az arra járókat. A rendező bizottság élén *Pucser* Károly törekvő ifjú kereskedő bálbizottsági elnök áll, ki mindent elkövet a bál sikerének előmozdítására.

Akció a ruthének érdekében. A Beregvármegyében ezélt két évvel megindított, a hegyvidéki (ruthén) nép helyzetének javítására irányuló állami akció vezetésére hivatott bizottság, mely a hegyvidéki nép felségítését tűzte ki célul, február 12-én Munkácsen a városháza nagytermében közgyűlést tart. Ezen alkalommal első sorban arról lesz szó, hogy a Beregvármegye szolvai járásában megindított állami akció mily feltételek mellett volna nagyobb arányokban folytatható, illetőleg mily módon volna Beregvármegye egész hegyvidékére, valamint a szomszéd Máramaros, Ugocsa és Ung vármegyékre is kiterjeszhető? A közgyűlésen résztvevők a Verchovina vidékére tanulmányutat is tesznek, melyen a résztvevők ellátásáról a földmivelésügyi miniszterium kirendeltsége fog gondoskodni.

Színházi műsor. Szerdán, január 31-én: Az arany kakas (7-edszer). Csütörtökön február 1-én, először: Utazás a válás körül (új bohózat). Pénteken: szünet. Szombaton: A notre-dámei toronyör. Vasárnap délután: A falu rossza. Este: A primadonna. Hétfőn: A kékszakálu herceg. Kedden: Utazás a válás körül. A „baba“ című operettből serényen folynak a próbák és készülnek hozzá a diszletek.

Meghívó. Az ungvári kath. legény-egyesület f. évi február hó 4-én, vasárnap, egyesületi házában alapja javára a „Korona-szálló“ disztermében élőképpel, dal- és színelőadással egybekötött jótékony célú, zártkörű farsangi mulatságot rendez. Kezdeté este 8 órakor. Belépő díj: Személyjegy 2 korona családjegy 4 korona. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak. Jegyek előre válthatók az egyesület pénztárosánál Peltsárszky Béla urnál.

A Népbank részvény-társaság vasárnap délelőtt saját helyiségében közgyűlést tartott, melyen az igazgatóság és felügyelő bizottság az 1899. évről szóló üzleti jelentést terjesztették a részvényesek elé; majd négy igazgatósági és három felügyelőbizottsági helyet töltöttek be választás útján. Megválasztottak igazgatósági tagokká: *Halmi* János, *Hámon* József, dr. *Lengyel* Márton, *Kató* Antal: felügyelőbizottsági tagok lettek *Kertészffy* Gábor, *Novák* Lajos és *Tankóczy* Gyula. Felügyelőbizottsági póttaggá dr. *Antal* Sándort választották meg. A közgyűlés mindenben elfogadta az üzletéről szóló jelentést s a felmentvényt úgy az igazgatóságnak, mint a felügyelőbizottságnak megadta. Az elmúlt üzleti év 16,400747 korona 16 fillér pénztári forgalom mellett 41,427 kor. 42 fillér tiszta nyeresémmel zárattott le, mely összeg az alapszabályok 96 §-a értelmében a következőképp osztott fel: a) a jelenlétek díjazására 7042 kor. 66 fillér, b) tiszti nyugdíjra 828 kor. 54 fillér; c) jótékony célra 414 kor. 26 fillér; d) osztaléokra 1200 részvény után — à 24 kor. — 28800 korona; e) külön osztaléokra 4341 kor. és 96 fill.

A Szatmármegyei Takarékpénztár vasárnap délelőtt *Domahidy* Sándor vezérigazgató elnökle mellett közgyűlést tartott, melyen az igazgatóság és felügyelő bizottság a közgyűlés elé terjesztette a múlt üzletév eredményét. A bank forgalma 20858 frt 64 kr tiszta hasznót ért el, melyből a részvényesek részvényenkint 4 frt osztalékot kapnak. A kilépő igazgatósági tagok: *Fogarasi* Sándor, Dr. *Lengyel* Géza, *Klein* Vilmos, *Mayer* Károly. gróf *Dégenfeld* Sándor és *György* Endre újból megválasztottak.

Meghívó. A „Munkácsi katolikus kör“ és a „Munkácsi katolikus legényegylet“ részben a legényegylet zászlójának megszerzése javára Munkácsen, a Csillag-szálló nagytermében 1900. február 4-én, vasárnap zártkörű táncmulatsággal egybekötött dalestélyt rendeznek. A műsor kezdődik 8 órakor. Műsor: 1. „Régi nóta, híres nóta...“ Lányi Ernőtől. Énekli a kath. legényegylet dalárda. 2. „Dal az alkonycsillaghoz.“ Wagner R. „Tannhäuser“ operájából. Énekli Czárt József ur. Zongorán kíséri Tarnay Jusztin ur. 3. Monológ Előadja Biró István ur. 4. „A Pepi Tante“ Markbreittől előadja a dalárda. 5. „Granadának szép virága“ Kettős a „Királyfogás“ operettből. Dalolják Meindl Margit k. a. és Czárt József ur, zongorakísérettel. 6. A „dal hatalma.“ Ó-görög óda Pindarostól. Énekli Kulina Emma és Meindl Margit kisasszonyok, Peér István és Magdinecz Antal urak. 7. Induló, Zsaszkovszkytól. Énekli a dalárda. Az éjfél szünet alatt számos értékes tárgy fog kisorsoltatni. Egy sorsjegy ára 20 fillér. Sorsolásra szánt ajándék-tárgyak hálás köszönettel fogadtatnak és a rendezőségnek (kath. kör) küldendők.

Pál és Vincze. Ehhez a két naphoz fűzött közmondás nem sok örömmel kecsegtet az idén. Pál napján estefelé köd ereszkedett városunkra, különben egész nap hűvös, esős

volt az idő. Vincze napján reggeltől estig hullott a hó. Így a pincéknek meg az embereknek is igen gyengék a kilátásaik a jövőre nézve.

A Gazdasági és Iparbank az 1899. évet 25339 korona 98 fillér nyereséggel zárta be, mely összegből részvényenkint február 15-16-13 koronát fizet.

Egyleti bál. A felsőbányai kath. legényegylet 1900. február 11-én a Korona-vendéglő termében zártkörű táncvigalmat rendez. Belépti-díj személyenként 1. k. 20 fill. Család-jegy 3 személyre 2 k. 40 fill. Kezdeté este 8 órakor. 9—12 óráig jelmez-csoport felvonulása. A tiszta jövedelem a könyvtár javára fordítatik.

Inglük József polgári, papi és katonai egyenruha üzletét, hol szolid árak mellett a legjobb minőségű ruhák pontosan készíttetnek el, ajánljuk a közönség figyelmébe.

Nagy álarcsos bál rendeztetik f. é. febr. 11-én, azaz vasárnap, a Vigadó nagytermében 1 korona belépő jegy mellett.

Színház.

A közönség lelkesedése, mely e hó folyamán csaknem szüntelen lázas érdeklődésben nyilvánult, már ismét hanyatlóban. A *Sulamith* (jan. 29.) zsidó dalai, a *Aranykakas* (jan. 24.) pressburgi jargonja hoz össze még egy-egy népes házat, de a *Kurucz fufang* (jan. 23.), *Himfi dalai* (jan. 28. d. u.) korfestő szépségei, a *Dankó Pista* gyönyörű nótái (jan. 26.) A *halász szeretője*, a vasárnap esti obligát népszínmű (ezuttal: *Az árendás zsidó*) vidám typosai, a *Madarász* (jan. 30.) kedves áriái alig-alig tudnak közönséget vonzani. Igaz, hogy az időjárás is kritikán aluli.

Kiválóbb említést érdemel e hétről az *Özvegy kisasszony* (jan. 25.), Megyeri Dezső énekes bohózata, Nem tekintjük különös érdemnek, hogy e darab az alacsony izlésű városligeti szinkörben 38-szor adatott, de tényleg van néhány jó komikus szerepe, mely megérdemli a színész fáradságát. Feledi a kacérsága miatt pártában rekedő menyasszony (ezért özvegy kisasszony) rolléjára kevés gondot fordított, hanem a pas de quatre dallamu „esókra esókot” gyönyörűen énekelte. Gulyás a garázda féltékenyt, Tábori a kikapós férjet, Morvai a mámorost, Kelemen a vitéz borbélyt nagy hatással alakítja.

Jan. 27, Tarnai Leona jutalom játékaul *A furcsa háború*, a 80-as évek elkopott operettje. Megtelt a ház. Sokan jöttek el, hogy visszaéljék magukat 20 év előtti hangulatba. Mennyi kedves reminiscenciát ujit fel a visszahozhatatlan dalos multból csak például a *Melanie-walzer* is. Sokakat vonzott Tarnay L. kedvessége, kit a közönség egész este zajosan ünnepelt, virágcsokrokkal, 5 pecsétes levéllel jutalmazott. Az előadás általában jól sikerült.

Szerkesztői üzenet.

Dr. I. I. Debreczen. Köszönettel vettük, szívesen látjuk máskor is. A jövő számban jönni fog.

P. E. Nagyszerűen megy, csak az a kár, hogy egy kérdés körül forog. Tartunk tőle, hogy a közönség rá fog unni. Farsangolni itt fogunk.

Kelletlen. Igen érdekes az ilyen különlegesség hébe-korba. Kérünk más fajtát is. Lehetetlen az erőltetettséget elkerülni, ami bizony elég kellettlen.

B. S. Tetszőssel fogadják mindenütt. Kár hoverni azt a tollat, próza vagy vers, mindig szívesen vesszük.

S. K. Hát szünet állott be? . . . Különbön igaz van, még nem számoltunk le teljesen.

P. O. Az újabbak mindig jobbák, csak nem kell csüggedni, úgy mi mint olvasóink elismeréssel vannak írta.

Sz. Nagy-Károly. Tudósításainak legkésőbb kedden meg kellene ide érkeznük, ha szerdán kapjuk, már nem vehetjük hasznát.

Sikártól tudassa velünk becses nevét. Az irás ugyan ismerős előttünk, mégsem tudjuk bizonyosan, kitől származik.

A végzetes találkozásnak nem vehetjük hasznát. A másik jönni fog. Gyenge a mese, gyenge a compositio is. Önnek sokat kellene olvasni és mennél többet írni, mert tehetség van benne.

27/1900. végrh. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a pécsi kir. törvényszék 1899. évi 15867. számú végzése következtében Dr. *Fürst Győző* ügyvéd által képviselt **Schwabach Zs. G. cég** javára ifj. **Schwartz Dávid** ellen 193 frt 10 kr. s jár. erejéig 1899. évi deczemb. hó 28 án foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 530 frt 32 kr-ra becsült, borok és pálinkából álló ingóságok nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a Szatmárnémeti kir. járásbíróóság 1899. évi V. 1520/2 számú végzése folytán 193 frt 10 kr. tőkekövetelés, ennek 1899. évi október hó 15. napjától járó 6% kamatai, 1/3% váltó díj és eddig összesen 30 frt 15 kr-ban bíróság már megállapított költségek erejéig Szatmáron leendő eszközülésére **1900. évi február hó 7-ik napjának délutáni 2 órája** határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legelőbbet, igérőknek becsáron alul is elfognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. cz. 102. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Szatmáron, 1900. évi január hó 24 napján.

Ádám Albert,
kir. bírósági végrehajtó.

Egy
száz holdas birtok,

mely az egész határon a
legjobb talaj s közvetlenül
a falu alatt fekszik a
hozzátartozó

két zsellértelekkel

Sárköz-Ujlakon

haszonbérbe kiadó.

Értekezhetni

özy. BÁTHORY ANTALNÉ

tulajdonosnővel.

id. Botos Gyula

polgári, papi és egyenruha üzlete
valamint mindennemű

egyenruha cikkek raktára

Szatmár,

Deák-tér, Zöldfa vendéglő alatt.

Tartalékos tiszt urak szolid
kiszolgálás mellett felszerel-
tetnek, költségvetést díjmen-
tesen és bérmentve küldök.

Elvállalok épület-üvegezéseket.

GYÖRY KÁROLY
ÜVEG- ÉS PORCELLÁN KERESKEDÉSE
SZATMÁR, DEÁK-TÉR.

Jelen idényre ajánlom egész új mintájú porcellán és angol fajans étkező, kávé, teás, és ozsonnás készleteimet, melyekből **rendkívül nagy raktárt tartok.** Továbbá ajánlok: Magyar, Cseh, Francia ivókészleteket. Berdorfi, Alpaca és cinacél evőeszközöket, **konyha berendezési** cikkek, egész finom olaj nyomatu genre és szent képeket, sok más használati és dísz-tárgyakat, melyekből állandóan nagy raktárt tartok.

Kérve a nagyérdemű közönség becses pártfogását

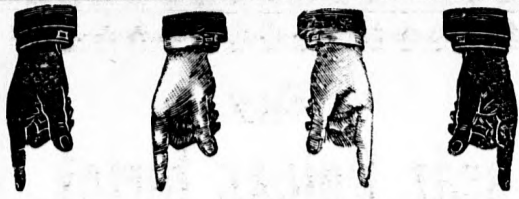
kész szolgálattal

Győry Károly.

Kész ablakok minden nagyságban.

Törvényesen hitelesített üvegek és poharak.

Képek-keretek igaz olcsó árban.

Csinos kivitelü

báli, üdvözlő kártyákat lakadalmi és eljegyzési meghívókat, mérlegeket, mindennemű rovatos munkákat, üzleti körleveleket, falragaszokat, a legjutányosabb ár mellett készít a

„Pázmány-Sajtó“

könyvnyomda.

Ugyanitt nagy raktár: egyházi iskolai, katonai, jegyzői nyomtatványokból.

Hirdetéseket

legolcsóbban vesz fel

a
„HETI SZEMLE“,
Szatmármegeye legelterjedtebb s
egyedüli *politikai* hetilapja.

POLGÁR SÁNDOR

egyetem. gyakorlott orvosi mű- és kötszerész

BUDAPEST,

VII., Erzsébet-körút 50. sz.

BUDAPEST,

VII., Erzsébet-körút 50. sz.

ajánlja dusan felszerelt raktárát saját gyártmányu orvos- sebészi és betegápolási tárgyakban.

Saját gyártmányu, m. k. szabadalmazott Polgár-féle

sérvkötő,

haskötő, görcsér elleni gummiharisnya, órt-hopaediai készülékek, mülábak s kezek stb. Valódi francia különlegességek F. Berguerand fils párisi gyarából.

Utánzás ellen védve 16302. sz. a. Részletes képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Üzlet-feloszlás.

Van szerencsénk Szatmár város és vidéke n. é. közönségének szives tudomására hozni, hogy miután az 1854. év óta fennálló

divat-üzletünket

feloszlattuk, az összes raktáron levő áru-cikkeinket

jutányos árban

árusítjuk el.

Tisztelettel

Antal D. és fia.

Ruházati műterem a főtiszt. papság részére a „vörös kereszt“-hez.

Kitüntetve :

Bécs, Páris, London, Madrid, Brüssel, Boulogne, Tunis, St.-Gilet stb.

SKARDA VILMOS

IV. Waltergasse I. Bécs. IV. Favoritenstrasse 28.

Ajánl az 1900-ik őszi és téli idényre

papi-, rend- és világi

RUHÁKAT;

különösen :

meleg téli havelokokat, s. p. finom fekete palmerstonból ujjak nélkül 18 frt, ujjakkal 24 frt.; ujjakkal és valódi széles prém-gallérral, bélelve 34 frt.

Biretumok, kollárék,

chemisettek, házi- és utisapok, kapuciumok, cingulusok nagy választékban. Valamennyi készítmény a legjobb anyagból tartós és diszes kivitelben. Szövetek méter számra is eladatnak.

Egyházi szerek

végleges megrendelés után olcsón szállíttatnak.

Árjegyzékek és szövetminták ingyen és bérmentve.